

Dankzij lager fosfaatgehalte in krachtvoer 1500 tot 2000 euro verdienen

Verlagen fosfor in melkveerantsoen loont

In krachtvoer zit zo'n vijf gram fosfor per kilo. 'Dat kan minder', dachten de deelnemers uit het praktijknetwerk 'Verminderen fosfor in krachtvoer melkvee'. Ze vroegen acht verschillende veevoerleveranciers om advies. 'Een lager fosforgehalte in krachtvoer betekent minder mest afvoeren, een betere benutting van de eigen mest en minder kunstmestaankopen', aldus begeleiders Barend Meerkerk en Michel de Haan.

tekst **Alice Booij**

Reageren is vooruitzien, dachten de twaalf deelnemers van het praktijknetwerk 'Verminderen fosfor in krachtvoer melkvee'. Vooruitlopend op de aan te scherpen fosfaatgebruiksnormen willen ze meer inzicht krijgen in de mogelijkheden om de excretie op hun bedrijf te verminderen. Hiervoor keken ze in eerste instantie naar het fosfor in het krachtvoer. Gemiddeld bevat het gebruikte krachtvoer bij de deelnemers 4,8 gram fosfor per kilo in 2009.

Fosfor is onder andere nodig voor een goede werking van de pensbacteriën en zorgt ook voor een goed eiwitgehalte in de melk. Nieuwmelkte koeien hebben gemiddeld 3,3 gram fosfor per kilo rantsoen nodig, bij oudmelkte koeien ligt dat op 2,5 gram (volgens Agrifirm).

Bij een gebrek aan fosfor daalt de melkproductie; het eiwitgehalte en ook de vruchtbaarheid lopen bij te weinig fosfor in het rantsoen terug. Kortom, de algehele weerstand van het dier vermindert.

Minder mestafvoer

Het fosfor in krachtvoer kan eigenlijk gemakkelijk met 20 tot 30 procent dalen, zo redeneerden de netwerkdeelnemers, die acht krachtvoerleveranciers één rantsoen door lieten rekenen met de vraag om het

fosforgehalte in de brok te verminderen. 'Voor een aantal leveranciers betekent dat een ander productieproces, waarbij grondstoffen moeten worden verwerkt die minder fosfor bevatten', vat begeleider Barend Meerkerk van PPP-Agro Advies samen. 'Er zijn ook leveranciers die fosforarm krachtvoer standaard in hun pakket hebben zitten, terwijl een van de gevraagde bedrijven er eigenlijk nog nooit concreet over had nagedacht.'

De gegevens van de leveranciers wil het netwerk wel anoniem delen. 'We wilden vooral vergelijken en kijken hoe het kennis- en het adviesniveau ligt bij de krachtvoerleveranciers', legt Meerkerk uit. 'De veevoerleveranciers denken nog te weinig proactief mee met veehouders. We hopen dat de leveranciers zich er door deze vergelijking meer bewust van zijn geworden dat ze meer actief moeten werken aan het verminderen van fosfor in krachtvoer.'

De 'winst' bij het voeren van minder fosfor berekenden Meerkerk en co-begeleider Michel de Haan van Wageningen UR en projectleider bij Koeien en Kansen op grofweg 1500 tot 2000 euro voor een bedrijf met 500.000 kilo melk. 'De lagere fosforgehalten resulteren in een gunstigere BEX, de bedrijfsspecifieke excretie, en dus minder mestafvoer', concludeert De Haan. 'Dat betekent minder kosten voor de afvoer en meer eigen mestbenutting en dus minder kunstmestaankopen',

voegt Meerkerk toe. Reden genoeg voor de netwerkdeelnemers om hun eigen voerleverancier vanaf nu te vragen om een brok met minder fosfor te leveren.

Minder fosfor, duurdere brok

De voeradviseurs wisten het fosfor in het basisrantsoen gemakkelijk te laten dalen naar 3,4 tot 3,8 gram fosfor per kilo krachtvoer. De een wist het op te lossen door bijvoorbeeld lupinen toe te voegen aan het rantsoen. Die bevatten vergeleken met raap-soja minder fosfor. De meesten haalden de fosfordaling echter uit het adviseren van een ander soort krachtvoer of door andere grondstoffen aan het krachtvoer toe te voegen, waardoor het fosforgehalte daalde.

Het prijskaartje dat hieraan hing, verschilde echter nogal: van 0,20 tot 1,80 euro per 100 kilo brok. 'Gemiddeld kostte het 0,40 euro per gram fosforvermindering', rekende Meerkerk door. Een aantal netwerkdeelnemers hikt tegen deze meerkosten aan. Waarom zou je meer geld uitgeven aan krachtvoer? 'Omdat je soms een dubbeltje moet uitgeven om een kwartje te verdienen', zegt Meerkerk. 'Het gaat erom wat je onder de streep meer verdient en dan helpen alle kleine beetjes extra.' Bovendien is inspelen op een lager fosforgehalte ook inspelen op de toekomst. 'Dan weet je waar je staat.'

Basis is BEX

Om te profiteren van de vermindering van fosfor in het krachtvoer, moeten de veehouders wel meedoen aan de bedrijfsspecifieke excretie (BEX). 'Een aantal veehouders had de BEX over 2009 nog niet berekend voor zijn bedrijf,' vertelt Meerkerk, 'maar op elf van de twaalf bedrijven komt de BEX voor wat betreft fosfor gunstiger uit dan de forfaitaire regeling. Voor stikstof was er voor alle bedrijven voordeel te halen uit de BEX.'

De bedrijven uit het netwerk hebben een gemiddelde intensiteit van ruim 16.000 kilo melk per hectare. Vooral de bedrijven die vsm-waarden van 900 of meer in hun ruwvoer realiseren, komen met de

Melkveerantsoenen kunnen in veel gevallen eenvoudig terug in fosforgehalte

bedrijfsspecifieke excretie positief uit ten opzichte van de forfaitaire normen. 'De BEX is niet alleen interessant voor intensieve bedrijven,' weet Meerkerk, 'ook extensieve be-

drijven kunnen er hun voordeel mee doen; zij kunnen euro's binnenhalen door mest aan te voeren op het bedrijf.' Toch weet hij uit ervaring dat de papieren rompslomp rond de BEX veehouders

tegenhoudt deze bedrijfsspecifieke excretie uit te rekenen. 'Je kunt dit ook uitbesteden. Die twee uren die een adviseur voor je bezig is, verdien je dubbel en dwars weer terug.' |

Teruggang van twintig miljoen kilo fosfaat in drie jaar

De komende drie jaar gaat de veevoerindustrie twintig miljoen kilo fosfaat besparen door minder fosfor in het krachtvoer van melkvee, pluimvee en varkens te stoppen. Dit is een gezamenlijk initiatief van LTO Nederland en Nevedi, de brancheorganisatie van voerproducenten. Wiebren van Stralen, LTO-beleidsadviseur mest en milieu ziet volop mogelijkheden: 'Minder fosfor kan vrij simpel door een andere grondstoffenkeuze en verfijnde rantsoenoptimalisatie.'

Veevoerindustrie en veehouders zitten op elkaar te wachten bij het verminderen van de hoeveelheid fosfaat in het rantsoen, weet Van Stralen. 'Boeren vragen er niet naar, zeggen de veevoeradviseurs, terwijl veel veehouders er wel over praten, maar uiteindelijk het rantsoen niet bijstellen.'

Toch is het volgens Van Stralen hard nodig om aan het fosfaatgehalte te gaan werken. 'Momenteel hebben we een soort evenwicht op de mestmarkt, maar dat zal komende jaren veranderen wanneer de normen aangescherpt worden richting 2014.' Minder fosfaat betekent simpelweg meer mestruimte. 'We gaan als LTO ook pleiten voor een bedrijfsspecifieke fosfaatnorm. De stimulans

vanuit de mestwetgeving om er nu al mee aan de slag te gaan, is niet groot.' Daarbij moet Nederland werken aan het verminderen van de fosfaatproductie om nieuwe maatregelen vanuit Brussel te voorkomen en om in aanmerking te blijven komen voor derogatie. 'Met alle diersoorten produceren we elk jaar 175 miljoen kilo fosfaat, daar halen we nu twintig miljoen van af, tien miljoen in 2011 via de regeling met de industrie. Daarna gaan we een traject in waar we op vrijwillige basis nog eens tien miljoen kilo besparen.' En dat gaat vrij eenvoudig, geeft Van Stralen, ruim twee jaar geleden zelf nog voerforlichter, aan. 'We kunnen echt met minder fosfaat in het krachtvoer toe, de sector vertrouwt echter te veel op de rantsoenberekeningen en dat geldt ook voor veevoeradviseurs. Efficiënter produceren voorkomt verliezen naar het milieu, maar dan moet daarbij wel gelet worden op het samenstellen van het rantsoen. Dat is meer dan een rantsoen op technische en economische kengetallen. Nu is milieu te vaak de sluitpost met aan het eind van het jaar een mestboete. Het is een soort gemakzucht om er nog niet mee aan de slag te gaan.'

Wiebren van Stralen: 'Bij rantsoen rekening houden met milieu'

Melkveehouders zijn bang dat een lager fosfaatgehalte in het rantsoen (klauw-)gezondheid en productie kost. 'Wanneer je het fosforgehalte in het rantsoen op nul zet, klopt dat, maar er is echt wel ruimte. We zijn ook vrij gemakkelijk van 19 naar 16 procent eiwit in het rantsoen gegaan om het ureumgehalte op een gezond niveau te brengen. Het is een kwestie van gewinning, al moeten we de grenzen nog onderzoeken.'

Van Stralen geeft aan dat het fosfaatgehalte verminderd kan worden door de grondstofkeuze. 'In onder meer raapzaad en soja, maar ook in verschillende natte bijproducten zit erg veel fosfaat, vooral in eiwitbronnen dus. Een lager fosfaatgehalte betekent ook minder eiwit in het voer.'

